

Полтавський інститут економіки і права
Вищий навчальний заклад
Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна”

**Матеріали регіональної науково-практичної конференції
між вищими навчальними закладами**

**„Актуальні питання захисту законних прав та
інтересів фізичних та юридичних осіб в умовах
реформування судової влади в Україні”**

16 лютого 2011 року

м. Полтава

Регіональна науково-практична конференція „Актуальні питання захисту законних прав та інтересів фізичних та юридичних осіб в умовах реформування судової влади в Україні" – Полтава: ПЕП, 2011 – 157 с.

Організаційний комітет:

Губарь В.М. – голова

Члени комітету:

Аванесян Г.М.

Коваленко В.Ф.

Кальян О.С.

Відповідальний за випуск: Коваленко В.Ф.

Зміст

1. Аванесян Г.М. ст.викладач кафедри правознавства Полтавського інституту економіки і права.....с. 5-7
2. Ступка І.І. студент 2 курсу Аграрного коледжу управління і права Полтавської державної аграрної академії.....с. 7-12
3. Дацько В.О.. студентка 2 курсу Аграрного коледжу управління і права Полтавської державної аграрної академії.....с. 12-16
4. Кіяшко О.К., ст.викладач Аграрного коледжу управління і права Полтавської державної аграрної академії.....с. 17-21
5. Осташов О.В. ст.викладач Аграрного коледжу управління і права Полтавської державної аграрної академії.....с. 21-26
6. Попов А.А. к.ю.н, доцент кафедри правознавства Полтавського інституту економіки і права.....с. 26-30
7. Сарана С.В. доцент кафедри правознавства Полтавського інституту економіки і права.....с. 30-33
8. Мосієнко В.Л. ст.викладач Аграрного коледжу управління і права Полтавської державної аграрної академії.....с. 33-37
9. Величко О.В., студентка 3 курсу Полтавського інституту економіки і права.....с. 37-42
10. Губанова О.В. доцент кафедри правознавства Полтавської філії МАУП, Полтавського інституту економіки і права.....с. 42-48
11. Мороз А.М. студентка 3 курсу Полтавського інституту економіки і права.....с. 48-78
12. Бодрик А.І. студент 3 курсу Полтавського інституту економіки і права.....с. 57-63
13. Полупан Я.М. студентка 3 курсу Полтавського інституту економіки і права.....с. 63-71
14. Лиса А.В. студентка 3 курсу Полтавського інституту економіки і права.....с. 71-78
15. Моцар І.О. студентка 3 курсу Полтавського інституту економіки і права.....с. 78-84
16. Герасименко І.В. студентка 3 курсу Полтавського інституту економіки і права.....с. 84-90
17. Джювіте Г.С. студентка 2 курсу Полтавського інституту економіки і права.....с. 90-94
18. Шокарева А.В. студентка 2 курсу Полтавського інституту економіки і права.....с. 95-98
19. Часник А.М. студентка 3 курсу Полтавського інституту економіки і права.....с. 99-103

20. Луценко В.В. студент 2 курсу Полтавського інституту економіки і права.....с. 103-110
21. Корабель М.А. студентка 2 курсу Полтавського інституту економіки і права.....с. 110-116
22. Карпенко В.М. студентка 2 курсу Полтавського інституту економіки і права.....с. 116-121
23. Карпенко А.М. студентка 2 курсу Полтавського інституту економіки і права.....с. 122-125
24. Коваленко В.Ф., ст. викладач кафедри правознавства Полтавського інституту економіки і права.....с. 125-126
25. Солодовник О.О. студентка 3 курсу Полтавського інституту економіки і права.....с. 127-131
26. Шаповал С.М. викладач кафедри правознавства Полтавського інституту економіки і права.....с. 131-136
27. Кальян О.С. к.ю.н, доцент кафедри правознавства Полтавського інституту економіки і права.....с. 136-140
28. Лаврик Г.В., д.ю.н., завідувач кафедри правознавства Полтавського університету економіки і торгівлі.....с. 140-144
29. Дудченко О.С., асистент кафедри права та методики викладання історико-правознавчих дисциплін Ніжинського державного університету імені М.Гоголя.....с. 145-150
30. Шувалов В.В. к.ю.н, доцент кафедри правознавства Полтавського інституту економіки і права.....с. 150-154
31. Волобуєв А.Ф., д.ю.н., завідувач кафедри правознавства Полтавського інституту економіки і права.....с. 154-157

„Змістовне наповнення поняття кооперативного права”
28. Лаврик Г.В., д.ю.н., завідувач кафедри правознавства
Полтавського університету економіки і торгівлі

Кооперативне право, яке нині посідає чільне місце в системі права України, завдячує своїм становленням кооперації. Більшість науковців схиляються до того, що формування уявлень про сутність і зміст кооперативного права тісно пов'язане з теоретичним осмисленням цього суспільного явища, його понятійним розумінням. Мова йде головним чином про достатньо глибоке

усвідомлення та обґрунтування опосередкованої поняттям "кооперація" узагальненої категорії, що почала набувати широкого застосування в другій половині XIX ст. на початку XX ст. і підтверджувати реальність існування "взаємної активності між людьми для досягнення спільнокорисного результату", "будь-якої організованої колективної (групової) діяльності", а також "об'єднання людей для нагального вирішення питань, що становлять колективний інтерес" [2, с.9; 3; 4, с.11-12; 7, с.7-14]. Як зрештою з'ясувалося на цілком прийнятному не лише для інституційного, але й нормативно-правового закріплення цієї категорії теоретико-пізнавальному рівні. У чинному законодавстві, зокрема у ст.1 Закону України "Про кооперацію", поняттям, позначеним терміном "кооперація", охоплюється система кооперативних організацій, створених з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб своїх членів [1].

Звісно, що можна вести полеміку з приводу наявності наукових "апріорі" у визначенні поняття кооперації, наявності узагальненого розуміння сутнісних рис кооперації [10, с.27], кооперативної системи [2, с.45] у його тлумаченні тощо, однак очевидними є законодавчі приписи, котрі засвідчують не лише економічну, але й соціальну та іншу зумовленість об'єднання зусиль у кооперативній організації. Положення Закону України "Про кооперацію" чітко регламентують основні завдання кооперації - підвищення життєвого рівня членів кооперативів, захист їх майнових інтересів і соціальних прав; створення системи економічної і соціальної самопомоги населення та суб'єктів господарювання; залучення у виробництво товарів, робіт, послуг, додаткових трудових ресурсів, підвищення трудової і соціальної активності населення; створення і розвиток інфраструктури, необхідної для провадження господарської та іншої діяльності кооперативів з метою зростання матеріального добробуту їх членів та задоволення потреб у товарах і послугах; сприяння сталому розвитку та становленню засад демократичного розвитку суспільства (ст.3) [1].

У цілому термін "кооперація" походить від латинського слова cooperatio, що означає співробітництво, а термін "кооператив" - від латинського слова

cooperativus - той, що співробітничав. Слово "cooperativus", в свою чергу, складається із префікса "со", що означає спільність, об'єднання, і "операгі" - працювати [5, с.340].

Тож поняття кооперації є відображенням, по-перше, процесу співпраці людей, по-друге, організаційно-правової форми їх спільної діяльності - кооперативу, що передбачає доцільність відповідного нормативно- правового закріплення. Маємо констатувати, що визначення поняття кооперації та поняття кооперативу розташовуються у Законі України "Про кооперацію" поряд одне з одним. До того ж визначення поняття кооперативу подається з урахуванням традиційного підходу до його розуміння як "об'єднання осіб, що здійснюють свою діяльність згідно з нормами права і власними принципами і цінностями" [11, с.17].

Відповідно до ст.2 Закону України "Про кооперацію" кооператив є юридичною особою, утвореною фізичними та/або юридичними особами, які добровільно об'єдналися на основі членства для ведення спільної господарської та іншої діяльності з метою задоволення своїх економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування [1].

Запровадження узагальнених категорій зі сфери кооперативної діяльності в теорії і практиці кооперативного права супроводжується подальшим пошуком найбільш обґрунтованих підходів до його визначення як принципово нової окремої, самостійної, комплексної галузі права України. Найповніше при цьому відтворюються твердження про те, що сукупність правових норм можна розглядати в якості комплексної галузі права, якщо вона відповідає трьом умовам. По-перше, необхідно, щоб сукупність правових норм була адекватною визначеному, специфічному колу суспільних відносин, тобто мала би в цьому сенсі єдиний та самостійний предмет регулювання, а, відповідно, і предметну єдність. По-друге, специфічне коло відносин, що регулюється такою сукупністю норм, повинно володіти достатньо крупною суспільною значимістю. По-третє, нормативно-правовий матеріал, що утворює таку сукупність, повинен відрізнятися достатньо великим об'ємом [8, с.186, 189-190]. Не заперечуючи існуючих у загальній теорії права і галузевих юридичних

науках тверджень щодо комплексних утворень в системі права, Скакун О.Ф. схиляється до поділу всіх галузей права на базові (фундаментальні), спеціальні (конкретизуючі) та комплексні, в яких предмет регулювання є юридично різнорідним, але єдиним в соціальному відношенні та представляє собою соціальну цілісність [9, с. 396]. До комплексних вона відносить галузі права, які складаються з норм права, що взяті з основних галузей права, та користуються методами, що належать до цих галузей. Інколи подібне розуміння змісту комплексних галузей права дозволяє називати їх "вторинними, похідними утвореннями", тобто вести мову про існування ряду комплексних галузей права в контексті так званої вторинної структури права. Більш конструктивною, видається позиція науковців, які виявляють зацікавленість у такому об'єднанні правових норм, яке, по-перше, дозволяє регулювати не лише певний вид однорідних суспільних відносин, але й різнорідні суспільні відносини, котрі є єдиними в соціальному відношенні та являють собою соціальну цілісність, по-друге, охоплює методи і способи, притаманні правовому регулюванню різних галузей права. У результаті, виокремлення комплексних галузей права (за іншими висловлюваннями можливість довільного, штучного включення до предмета галузі права різнорідних суспільних відносин) ними пов'язується із об'єктивними факторами, як-то розширенням та ускладненням предмета правового регулювання; розширенням та уточненням традиційного погляду на предмет правового регулювання, а також на співвідношення різних галузей права з урахуванням принципів його структури. Однорідність принципів, покладених в основу структури права, на думку Оніщенко Н. М., спрямована на обмеження безмежного індивідуалізму і егоїзму приватного власника, безмежного панування особистого розсуду, протиставлення себе суспільству, інтересам загальнонародної волі, з одного боку, і панування держави з іншого. Сааме таке поєднання норм і принципів суб'єктивного, публічного і приватного права, а також інших структурних елементів обґрунтовує необхідність існування і функціонування "нетрадиційних", комплексних галузей права [6, с. 1006-1007].

Отже, врахування змістовного наповнення категорії кооперація має помітний практичний потенціал для поглиблення і уточнення традиційного погляду на становлення кооперативного права як самостійної, комплексної галузі національного права. Використана література:

1. Закон України "Про кооперацію" від 10 липня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. 2004. – № 5. Ст. 35.
2. Бабенко С.Г. Трансформація кооперативних систем у перехідній економіці: Монографія. - К.: Видавництво "Наукова думка", 2003. 332 с.
3. Батрин С.В. Корпоративні та кооперативні правовідносини – Режим доступу.
4. Кооперативне право / За ред. В.І. Семчика. К.: Інюре. 1998. – 336 с.
5. Кучеренко І.М. Кооператив // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К.: "Укр. енцикл.", 2001. – Т.3: К-М.-С. 340-341.
6. Оніщенко Н. М. Принципи структури права // Міжнародна поліцейська енциклопедія: У 10 т. / Відп. ред. Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко. Київ: Концерн "Видавничий Дім "Ін Юре", 2003. Т.І. Теоретико-методологічні та концептуальні засади поліцейського права та поліцейської деонтології. – С. 1006-1007.
7. Пантелеймоненко О.А. Аграрна кооперація в Україні: теорія і практика: Монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. -347 с.
8. Райхер В.К. Общественно-исторические типы страхования. М.-Л.: Изд-во АН СССР, 1947. 298 с.
9. Скаун О.Ф. Теория государства и права (энциклопедический курс): Учебник. Харків: Еспада. 2005. - 840 с
10. Тичинин С.В. Гражданско-правовое регулирование потребительской кооперации в России: Дисс. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03. СПб., 2004. – 405 с.
11. Чернов К.В. Организация и деятельность сельскохозяйственных кооперативов Испании: правовые проблемы: Дисс. канд. юрид. наук: 12.00.06.-М., 2006. – 288 с.